

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De horis canonicis

Trotti, Alberto

[Ulm], um 1476

Incipit tabula composita a domino alberto de ferrariis [...] super infra scripto opusculo de horis canonicis in modum qui sequitur etc.

[urn:nbn:de:bsz:31-315798](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315798)

In nomine dñi amen. **I**ncipit tabula opposita
 a domino alberto de ferrarijs iuris vtriusq; do
 ctore de placentia sup infra scripto opusculo de
 horis canonicis in modum qui sequitur scilicet in
Querit quid sint hore canonice et ex quo capite nascit
 hec obligatio vnde clericus in sacris vel beneficiatus existens
 teneatur ad ipsas horas vide in questione que incipit que
 ro primo quid sint. **Q**uerit unde dicuntur hore et quare appellamus eas
 quing; canonicas quoadq; diuinas et quing; vigilias vide in
 questione que incipit quero vnde dicuntur hore canonice. **Q**
Querit quot numero sint iste hore canonice et sup quo
 fundat ipse numerus ipsarum horarum canonicarum et infra
 exempla quibus comprobatur in illo numero ipsas horas
 fuisse institutas vide in questione que incipit quero quot
 numero sunt. **Q**ueritur que in hoc numero septenario inuente sunt
 et quare hora matutinali dicimus matutinum et que hora
 prime primam et sic de alijs horis vide in questione que
 incipit quero quare hore iste sunt institute. **Q**
Quero quare hora dicat agrua ad legendum has horas
 et an absq; eo q; campana vel aliud signum pulset debet
 clericus hora debita suum psolvere officium vide in questi
 one que incipit quero que hora dicitur operens. **Q**
Querit qui teneantur ad has horas et an ex precepto
 et quare a laicis fundantur beneficia et eis assignantur
 et an clericus beneficiatus debeat et teneatur ad eas ex
 statuto ecclesie solum vel etiam ex debito iustitie et qua
 de causa vide in questione que incipit Quero qui tenean
 tur ad has horas. **Q**
Quero an archiepiscopus vel episcopus possit dispensare
 cum clerico in minoribus officio et beneficio ut non tene
 atur horas legere. Et an si professio vel promissio iurame
 tum vel alia obligatio concernat ipsum deum possit per

hominem remitti & ex qua causa nascatur ista obligatio
ut teneatur ad officium vide in questione que incipit **Q**uero
an archiepiscopus vel episcopus *et c.*

Querit quid si clericus in maioribus beneficiis habeat
iure beneficium ita quod ex eo non potest sustentari teneatur
horas legere & in divinis et in palibus ipsi de sume et ceteris
onera supportare. Item si an sit licitum clerico propter vicium
& necessaria sibi ex artificio querere & quid si piro qui h
xorem habet inutilem velis qua dicitur non sufficit
tem ad onera matrimonij supportanda percipiant teneat
eam alimentare vide in questione que incipit **q**uero quid
si clericus in minoribus beneficiis *et c.*

Quero pone quod clericus in minoribus beneficiis absens
est a beneficio suo ab ipsis horis valeat excusari. *et c.*
faciat pro alio beneficio deserviri & quo iure existens a sa
cris & beneficiis teneatur ad horas. et ex qua causa valeat
excusari et an hic labor consistat in facione personali & an
diversudo in hoc valeat & an hec dicitur prescripte de hen
dat substitutum in subdiaconatu & diaconatu vide in que
stione que incipit **q**uero pone quod clericus *et c.*

Quero quibus liceat intrare choros quoniam divina dicuntur
& an statutum valeat a choro repellere extraneos. et qui
dicuntur extranei. et quid de familiaribus beneficiatorum
ipsius ecclesie. et an consuetudo recipiat extensionem. & quod
de prescriptione. et idem de privilegio concessio persone ut
liceat tempore interdicti sibi audire divina an extendatur
ad familiares & quod de laicis & an possit dicere min
vobiscum vide in questione que incipit **Q**uero de inde
quibus liceat *et c.*

Querit successively an litium sit templariis & alijs con
versis religionum intrare choros & cantare seu psallere cum
alijs officiantibus clericis & an parificentur laicis & in
quibus. et quid de principibus an liceat ipsis habere ca
pellas tales ad prejudicium ecclesie curare videndum est in

questione que incipit quero successiue etc.

Querit quid de bñficiato clerico . et quog; alio p̄moto a sacris ordinibus qui suspēd est ab officio v. excommuni- catus an teneatur ad horas canonicas et an hi tales pos- sint sacra tangere et quid profint talibus et peccatoribus orationes quas faciunt deo **E**t an debitor excommuni- catus ante excommunicationem teneat solvere debitum vide in questione que incipit quero quid de bñficiato .

Queritur an excommunicatus suspensus vel depositus debeat vel possit publice has horas legere et dicere domi- nus vobiscum . et quid de lapsis et quid quando clericus solus orat . et quid de missa vide in questione que incipit quero an excommunicatus etc.

Queritur an liceat clerico in his . omnes horas dicere et qñ et an sit de officio vel precepto vide in questione que incipit quero an liceat . **H**ic etiam de hystoria illius here- mite qui qñq; ante qñq; post qñq; hora orauit horas suas legebat et angelus sibi deferebat vvas qñq; nō maturas qñ p̄ maridas et qñq; bonas etc. *10ta*

Querit de quotidiana questione quid de scolariis occu- patis studio literarū an possint in his horas suas psoluē et an p̄textu boni malū sit faciendum et scientia sit necessa- ria et ad quid . et an inherere studio sit opus meritorium et liceat studere p̄pter modum tempale vel demeritorium et quando et an nobilitat hominē **I**tem et an liceat pro mercede sacerdoti opas suas spūales . i. missas et officia diuina facē etc. vide in questi. que incipit . Quero ergo de quotidiana questione etc. *11ma*

Querit an liceat p̄spitero missam celebrare matutino nō expleto vide in questione quare q; in textu sit mēcio .

Querit an liceat p̄spitero duas missas in die celebrare et an quotidie celebrare sit op̄ laudabile vel vitiosabile et quib; casibus liceat bis in die celebrare et an qui secū- do celebratus est debeat sumere vinū quo digitos pfudā

¶ Inter q̄ an qui non potest bibere vinum possit missam celebrare
et ad sacerdotium promoueri vide plene in questione que
incipit quero q̄ in textu nostro fit mentio ibi itez.

¶ Querit̄ an missa sit de horis canonicis et an appellati
one officiorum contineatur missa. et an episcopi teneant ad mis
sas dicendas de honestate seu concilio vel de necessitate. et
quid si ex contemptu negligant missas dicere an peccent et
puniri possint vide in questione que incipit. Quero ulterius
an missa etc.

¶ Querit̄ si beneficiatus non venit ad ecclesiam aut non
vult interesse diuinis et si venit non officiat ecclesiam cum
alijs quasi reputet hoc ad dedecus vel si venit hoc facit
propter distributiones etc. an talis possit compelli ad offician
dum vna cum alijs et an beneficiatus presertim diebus festi
mibus debeat a beneficio abesse et si absuerit qua pena pos
sit puniri. et qua ratione datur fructus clericis vide que
stionem que incipit. quero pone q̄ beneficiatus etc.

¶ Querit̄ an moniales literate possint alta voce diuina
officia legere et cantare. et an in benedictione que eis datur
recipiant ordinem. et quem. et an talis ordo sit de septem
ordinibus ecclesie et an talis monialis sic benedicta possit
euangelium legere. et dominus vobiscum dicere et altari
ministrare vide questionem incipientem. Quero quia de
viris ecclesiasticis etc.

¶ Querit̄ de eo qui plura beneficia habet an plures tene
atur has horas repetere. et quid de eo qui capit duplex
emolumentum an subire debet duplex onus. et an si vni
habenti beneficium sibi aliud conferat. videatur secum
dispensari ut non teneat plures horas repetere. et quibus
casibus potest esse clericus pluralis et vtrum si habeat ad
suffitientiam vite debeat plus appetere. et quid de eo quod
superest sibi an sit suum vel pauperum. et an clericus possit
testare vide questionem incipientem. Quero consequenter
qua dictum est etc.

Queritur quid si clericus in duobus ecclesijs sit beneficiatus in quibus diuersa officia fiunt cuius ecclesie officium debet facere. vide questionem que incipit. **Q**uero propter superius dicta etc.

Queritur quid si clericus non deuote horas suas legat vel aliquid omittit ut puta sineopando vel verba non proferendo an peccet. et si sic an venialiter. vel mortaliter et quod dicatur negligentia leuis et que accurata. et qua intentione aut protestatione mentali debeat uti qui accedit ad orandum et an clericus in vna longa lectione causa recreationis quam officium legit exire possit ecclesiam. **E**t vide de monacho qui a diabolo trahebatur ab officio quem beatus benedictus videns etc. vide questionem que incipit. **Q**uero an clericus non deuote legens etc.

Queritur quid si clericus recedat ante finem officij. An sibi debeantur distributiones et an de impedimento debeat stare verbo suo. et vide quid importat hec dictio per adiuncto verbo et an valeat statutum quod interessens vni horum habeat distributiones aliarum esto quod non inter sit alijs horum et ubi non dantur distributiones possunt clerici compelli ut inter sint. **I**tem et an laici debeant missas integras audire et quibus diebus vide in questione incipiente. **Q**uero quid si clericus recedat ante finem etc.

Queritur quid si clericus aliquem versum vel psalmum omittit an a capite debeat reincipere et an in choro vel ad partem. et an peccet. et an venialiter. **I**tem an clericus possit compelli ad dicendum horas et qua pena. et que dicatur accurata negligentia et que non vide in questione incipiente. **Q**uero ulterius etc.

Queritur quid si clericus dum esset in officio non intelligit que legit an peccet. et quid de laicis et quomodo se habere debent dum sunt in officio vide questionem incipientem. **Q**uero si clericus dum est etc.

Queritur utrum clericus propter impunitatem sit de penendus

et quid de his qui dum legunt cum barbarismis. et soleo-
cismis perturbateque verba pronuntiant et non intelligunt
quod legunt et quomodo sit deus adorandus et an melior sit decaratio
quingues psalmodum quam totius psalterii medullatio et quomodo et quomodo
dicet quis ipse et si deponat pro quod deat alimentari et quare talis
venit alimentandus vide questionem incipientem quere
ulterius ut me clariorem fatiam etc.

Queritur quod si clericus dimittat horas quia non habet
breviarium an excusetur legendo alias orationes et qua ra-
tione debeat horas legere. et an debeat officium ommissum
repetere et quid de debitore non valente solvere in termi-
no an sit liberatus. et quid de clerico fructibus spoliato
et in carceribus constituto. et postea ab eis relaxato an com-
petat repetitio. et si sic nunquid et eodem modo dicendum
sit de officio. et quid de his qui potius emunt sibi libros
legales vel equos etc. quam libros pro officio etc. et de his
que verrecundantur videri cum breviario in manu et an re-
cessitas excuset et an quando quis fuerit infirmus debeat
pro infirmitate et convalescentiam horas redicere et que in-
firmitas excuset etc. vide questionem que incipit quero quod
si clericus dimittat horas dicere etc.

Queritur an obligati ad horas canonicas teneantur
etiam horas beate virginis et vigiliis mortue pro legere. et
an de iure scripto vel consuetudine dici debeant vide ques-
tionem incipientem quero an obligatus ad horas etc.

Queritur an committens tale officium virgi peccet et pu-
niri possit et quid de absentibus. et quid si extra ordinarie
vide in questione incipiente quero adhuc pro maiori de-
claratione etc.

Queritur in quo loco sunt dicende hore canonice. et quod
de absentibus ab ecclesia. an possunt dicere officium extra
ecclesiam. et quid de laicis et quid de clericis equitantibus
et alijs existeribus in via vide questionem que incipit que-
ro in quo loco sunt dicende hore.

Queritur cū quis est in choro alijs ibidem legentibꝫ horas . an liceat sibi ad prem horas suas vel alias orōes de per se dicere et an omne bonum sit pferendum priua to bono . et an ecclesijs debeant officia collegialiter cele brari . vide questionem incipientem . **Q**uero cum quis est in choro etc

Queritur . quando p̄sbiter missam celebrat an audientibus missam liceat suas orōnes legere . et prebrim quādo legitur oratio eplā et euangelium . Et quid de literarijs . et non literarijs . et quomodo se habē debeat quis qñ audit nominari nomen hiesu xp̄i . vide questionem incipientem . **Q**uero quando p̄sbiter missam celebrat etc

Queritur pro eo q̄ quis allegat **Q** non hēat vocem sonora . vel nescit cantare . an veniat excusandus . Et q̄re ad cantandū it . simul admittunt multi . Et an cantus sit de necessitate in ecclesia . et an sit in culpa qui se immiscet artu quam ignorat . Et q̄ de iudice et medico impitis . Et an si q̄s sentit se r on p̄doneū deat pati ve p̄moueat ad oc dines et beneficia . et que requirant ad hoc ut quis p̄mo neat ad bñficiū . Et quid si dēs examinare non examina uerit p̄mouendum . et an talis deat tolerari in beneficijs . et an etiā talis faciat interim fructus suos . Et quomodo debet se habere clericus in cantu . et an liceat immiscere in organijs cantilenas . vel in cantu pro officio diuino . et q̄d de choreis . et de alijs insolentijs que fiūt qñq̄ in ecclesijs vide questioez incipientē . **Q**uero an p̄ eo q̄ q̄s allegat etc **Q**uero an sufficiat clerico ip̄as horas mente sine verbali ex̄fessione legere . Et an oratio debeat esse mentalis . Vel sonora . Et quare clericus illas publice legere debeat . Et quare vox adyicitur orōni . Et quid de templarijs ouerhis et laicis . vide questionē incipientē . **Q**uero An sufficiat clerico etc

Querit . An omnes deant publice horas legere . et qui

sunt illi vide in questione incipientem quero quia supra
di. xj. quere folio.

Querit quid de monacho ad secularem ecclesiam promotus
an debeat offitium monachale facere vel illud illius eccle-
sie ad quam promotus. et an in vno et eodem collegio de-
beant fieri diuersa offitia vide questionem incipientem quo
de inde de monacho. quere. folio.

Queritur quem ritum in dicendo offitium et quot psal-
mos pro qualibet hora debeat clericus seruare et dicere
et an transgressor consuetudinis veniat puniendus et quid
de monachis. et an in sacramentis consuetudo romane
ecclesie debeat ab omnibus seruari. et quid de illis que
romana ecclesia docet seruare et vide in questione inci-
pente. quo ulterius propter premissa. que folio.

Queritur de illo qui est extra dyocelimum vel beneficium
suum vel in beneficio suo et non facit offitium secundum
ritum dyocesi. vel beneficii sui sed aliud offitium. et quid de
his qui morantur cum cardinalibus et episcopis an possint
se cum ipsis in offitio conformare. Et qui sunt illi famili-
ares et domestici vide questionem incipientem. quero ex
predictis. quere folio.

Querit quomodo se preparare debeat clericus qui est celebraturus
offitium et quid importat signum capane que pro offi-
tio pulsatur. et que clericus primo debeat orare quod incipiat
horas canonicas legere et an cum aibus et cambus ve-
nariis liceat ad offitium ingredi et de multis alijs vide
questionem incipientem quero quomodo debeat se habere et. Que est
finalis questio in ordine que folio.